

การส่งเสริมการตระหนักรู้ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในจังหวัด
เพชรบูรณ์ กรณีศึกษา หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์
The Promotion to Awareness of Learning the Culture and Local
Wisdom of Phetchabun Province : A case study of the Wisdom
and Folkways Hall of Phetchabun People

ชาญชัย สุขสกุล^{1*} อัจฉรา กลิ่นจันทร์² และ ปิยะนุช พรหมประเสริฐ³
Chanchai Suksakul^{1*} Autchara Klinchan² and Piyanut Promprasert³

^{1*,2,3}อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

*E-mail : chanchaisuksakul@gmail.com

Received: December 5, 2018; Revised: September 2, 2019; Accepted: May 21, 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยการส่งเสริมการตระหนักรู้ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในจังหวัดเพชรบูรณ์ กรณีศึกษาหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพ สถานภาพของหอภูมิปัญญา และวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์และหาแนวทางส่งเสริมการตระหนักรู้ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ วิจัยโดยการลงพื้นที่เพื่อศึกษาศักยภาพสถานภาพและสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักวิชาการด้านการสื่อสารการตลาด นักเรียน นักศึกษา ผู้นำหรือประชาชนในชุมชน

จากการวิจัยพบว่า หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์เป็นศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตคนเพชรบูรณ์ตั้งแต่อดีต มีการนำเสนอเรื่องราว 6 เรื่อง คือ ข้าว ข้าวโพด ยาสูบ มะขามหวาน แม่น้ำป่าสัก และชีวิตในป่าบนเขา งานวิจัยได้แนวทางการส่งเสริม คือ กำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนว่าต้องการให้ความรู้ ความตระหนัก มีการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ในด้านการประชาสัมพันธ์การใช้เครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัยและมีความหลากหลาย

คำสำคัญ: การส่งเสริม การตระหนักรู้ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา

Abstract

The Promotion to Awareness of Learning the Culture and Local Wisdom of Phetchabun Province : A case study of the Wisdom and Folkways Hall of Phetchabun People. It is a qualitative research. The objective is to study the potential and status of the Wisdom and Ways of Life of the Phetchabun villagers and to find ways to promote awareness in the culture and wisdom and ways of the Phetchabun villagers. Research methods by studying the area to study the potential and status and interview the target group such as academic, communication of marketing, students, leaders or people in the community.

From the research found that The Phetchabun Folklore and Wisdom Hall is a learning center about Phetchabun people's lifestyles since the past. There are 6 stories presented: rice, corn, tobacco, sweet tamarind, Pasak River and life in the forest on the hill. The research has guidelines to promote that is to clearly specify the target group. Clearly specify objectives that require knowledge, awareness, and public relations activities. There are various modern communication tools.

Keywords: Promotion, Awareness, Learning, Culture, Wisdom

บทนำ

เมื่อปีพุทธศักราช 2540 ได้เกิดเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจที่เรียกว่าป่วนป่วนมากที่สุดครั้งหนึ่งของประเทศไทย และคงเป็นเรื่องที่ต้องจดจำไปตลอดทั้งชีวิตของใครหลายคน นั่นคือสภาวะเหมือนตึกสูงใหญ่ล้มครืนและพังทลาย เกิดความสูญเสียมากมาย ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างต่อคนทุกระดับชั้นในสังคม และเราเรียกปัญหาทางเศรษฐกิจครั้งนั้นว่า "วิกฤตต้มยำกุ้ง" จากเหตุการณ์ครั้งนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรับสั่งเปรียบเทียบกับ "เสมือนบ้านไม่มีเสาเข็ม" เสาเข็มส่วนที่มองไม่เห็นแต่สำคัญที่สุดของบ้าน ทำหน้าที่ในการค้ำยันและถ่วงน้ำหนักของตัวบ้านลงสู่พื้นดิน เมื่อไม่มีเสาเข็ม บ้านก็ไม่มั่นคง เมื่อมีสิ่งใดมากระทบก็พร้อมจะพังราบลงมา เสาเข็มของประเทศหมายถึงอะไร เสาเข็มเงิน เสาเข็มของกำลังคน คุณภาพของคน ความรักใคร่กลมเกลียว สามัคคี เสาเข็มด้านเศรษฐกิจ เสาเข็มด้านสิ่งแวดล้อม ต้องกลับมาพิจารณาว่าเรามีเสาเข็มอะไร หากไม่มีอะไรรองรับเลย เมื่อขยายตัวอย่างรวดเร็ว เหมือนการต่อเติมบ้านต่อเติมอาคารที่มันผิดรูป โดยไม่มีฐานที่มั่นคงแข็งแรง เมื่อโดนลมพายุก็เป็นธรรมดาที่จะล้มตึงพังทลาย (สุธีรา ลักขณาธร, 2559, น. 8)

การใช้ชีวิตที่ไม่ยึดติดกับวัตถุนิยมมากเกินไป และมองเห็นความสำคัญของสิ่งรอบตัวให้มากขึ้น เป็นชีวิตที่มีความสุข (สุธีรา ลักขณาธร, 2559, น. 8) การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ขึ้นในระดับหนึ่ง แต่การทำงานหัตถกรรมไม่ใช่งานหลักของชาวบ้าน เพียงแต่เป็นอาชีพเสริมเท่านั้น ชาวบ้านแต่ละกลุ่มจากทั่วทุกภาคของประเทศมีภูมิปัญญาพื้นฐานที่ต่างกัน แต่ละแห่งมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ที่สำคัญชาวบ้านพร้อมที่จะเปิดใจเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ (ภาภมล รัตตเสรี, 2559, น. 26)

สถานการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบันมีปัญหาของความเปราะบางทางวัฒนธรรม ที่นับวันจะทวีความรุนแรง และมีความซับซ้อนของปัญหาเพิ่มมากขึ้น คนในสังคมมีความอ่อนแอต่อการต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีประสบการณ์ในการใช้ชีวิตที่น้อยเกินไปเมื่อเทียบกับผู้ใหญ่ที่บรรลุนิติภาวะแล้ว ผู้รับผิดชอบและหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีภารกิจในการป้องกันและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นต่างกำหนดแผนงาน และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นประชาชนในภาคส่วนต่าง ๆ หรือกลุ่มเด็ก เยาวชน และวัยรุ่น ได้มีส่วนในการขับเคลื่อนภารกิจที่เกิดขึ้น โดยหวังว่า จะเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับคนในสังคมให้สามารถปรับตัวและมีวิจรรย์ญาณในการใช้ชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสมท่ามกลางกระแสของโลกที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาซึ่งทำให้มีทั้งสิ่งดีและสิ่งไม่ดีผ่านเข้ามาให้ได้พบเจอในทุกวันของการใช้ชีวิต (จารุภา กมลบุรณ์ และฐิติมา จิระมานิต, 2557, น. 23)

ในปัจจุบันสังคมในโลกยุคโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านอาชญากรรม เศรษฐกิจ ความเสื่อมโทรมทางด้านสังคมและการลดคุณค่ามิติด้านวัฒนธรรม (สุริยเดว ทรีปาตี และคณะ, 2557, น. 31) วัฒนธรรมนั้นเป็นเรื่องของทุกคนทุกฝ่ายที่จะต้องร่วมกันดูแลรักษา มิใช่หน้าที่ของคนใดหรือหน่วยงานใดโดยเฉพาะ เพราะถึงแม้ว่าภาครัฐจะมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบ แต่ก็มีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับประชากรทั้งประเทศ เพราะบางครั้งเจ้าหน้าที่ก็ไม่สามารถเข้าถึง หรือรับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นได้ถ้วนทั่ว การที่เยาวชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นผู้สนับสนุน หรือให้ความร่วมมือกับการทำงานของภาครัฐ ก็ย่อมทำให้การดำเนินการต่างๆ สำเร็จไปได้ด้วยดี สร้างความเข้มแข็งให้กับวัฒนธรรมของชาติ ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันที่ทรงเน้นย้ำให้ทุกคนในชาติช่วยกันรักษาวัฒนธรรม ความตอนหนึ่งว่า "การรักษาวัฒนธรรม คือ การรักษาชาติ" (สุภาวดี พร้อมพงษ์ และปัญชลี ดั่งเอียด, 2557, น. 32) การกำหนดมาตรฐานทางสังคมตลอดถึงวิถีชีวิตครอบครัว อีกทั้งยังเป็นรากฐานแห่งจารีตประเพณี และวัฒนธรรม ด้วยเหตุนี้ วัฒนธรรมจึงเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยตั้งแต่เกิดจนตาย (ธศร ยิ้มสงวน, 2557, น. 20) หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์จึงได้ก่อกำเนิดขึ้นมาเพื่อที่จะทำให้คนในท้องถิ่นหรือคนไทยทุกคนได้ตระหนักถึงความเป็นรากเหง้าของวิถีชาวบ้านของคนเพชรบูรณ์ ที่จะได้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ของคนรุ่นหลังต่อไป

จากการเปิดดำเนินการของหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ ตั้งแต่วันที่ 10 กันยายน 2556 เป็นต้นมา พบว่า ไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ทั้งที่มีเนื้อหาเรื่องราวที่มีความสำคัญต่อชุมชน บ่งบอกถึงที่มา วิถีชีวิต การประกอบอาชีพ มีการรวบรวมเครื่องมือ เครื่องใช้ในการทำมาหากิน สมควรที่คนรุ่นหลังจะได้ตระหนักถึงความสำคัญ และเรียนรู้เพื่อที่จะได้นำไปใช้นำประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ท่ามกลางความไม่แน่นอนของสภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ประเพณี วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและภัยธรรมชาติ งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นที่จะหาแนวทางที่จะทำให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวทั่วไปให้ความสำคัญและสนใจเข้ามาศึกษาให้มากขึ้น โดยเฉพาะนักเรียน นักศึกษา จะได้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของจังหวัดเพชรบูรณ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพสถานภาพของหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์
2. เพื่อหาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการตระหนักเรียนรู้ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในจังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. วิธีการวิจัย
เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการลงพื้นที่เพื่อศึกษาศักยภาพสถานภาพของหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ และใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (Deep Interview) จากนักวิชาการ นักเรียน นักศึกษา และชุมชนในท้องถิ่น
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบไปด้วย คำถามที่เกี่ยวกับ ความรู้สึกที่ได้เข้าชมหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ ความสนใจ ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าชม กลุ่มบุคคลที่ควรส่งเสริมให้เข้าชม ความสำคัญและความจำเป็นที่ควรเข้าไปศึกษาเรียนรู้ แนวทางในการส่งเสริมการตระหนักเรียนรู้ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญา และข้อเสนอแนะ
3. ผู้ให้ข้อมูล
ผู้ให้ข้อมูลซึ่งอยู่ในกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักวิชาการทางด้านการสื่อสารการตลาด จำนวน 3 คน นักเรียน นักศึกษา และผู้นำหรือประชาชนชุมชนในท้องถิ่น รวม 22 คน
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
การเก็บรวบรวมข้อมูล นักวิจัยเก็บข้อมูลโดยการลงพื้นที่หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์เพื่อศึกษาศักยภาพสถานภาพ และสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ และการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยได้นำข้อมูลไปวิเคราะห์ สรุปประเด็นหลัก ประเด็นรอง และนำมาสรุปเรียบเรียง เพื่อนำเสนอในการพัฒนาต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย มีดังต่อไปนี้

1. ศักยภาพสถานภาพของหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ เป็นศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตคนเพชรบูรณ์ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยนำเสนอเนื้อหาสำคัญ 6 เรื่อง คือ ข้าว ข้าวโพด ยาสูบ มะขามหวาน แม่น้ำป่าสักและชีวิตในป่าบนเขา เรื่องราวเหล่านี้ล้วนแล้วแต่แสดงถึงวิถีชีวิตที่เป็นการดำรงชีพสำคัญในแต่ละช่วงเวลาตามประวัติศาสตร์ของคนเพชรบูรณ์ อันถือได้ว่าเป็นอัตลักษณ์หรือเป็นการแสดงถึงรากเหง้าตัวตนที่แท้จริง

วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2563

โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เยาวชน ประชาชนคนเพชรบูรณ์ และผู้เข้าชม ได้เรียนรู้ ตระหนักในคุณค่าของสิ่งเหล่านี้ พร้อมทั้งช่วยกันอนุรักษ์และสืบทอดให้คงอยู่ควบคู่ไปกับความเป็นคนเพชรบูรณ์ตราบนานเท่านาน

2. แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการตระหนักรู้ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในจังหวัดเพชรบูรณ์

2.1 จากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักวิชาการ ได้แนวทางดังนี้

(1) ด้านการรู้จักห่อหุ้มภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ พบว่า รู้จักผ่านเครือข่ายนักวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรม จากสื่อบุคคล สื่อเพชบุรี และสื่อโทรทัศน์ซึ่งมีรายการท่องเที่ยวที่เคยนำเสนอ และรู้จักจากการเห็นสถานที่และป้าย และมีผู้แนะนำให้เข้าเยี่ยมชม

(2) ด้านความรู้สึที่ได้เข้าชม พบว่า เป็นจุดเริ่มต้นเล็ก ๆ ที่สำคัญในสร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิดให้แก่เด็กและเยาวชน ได้เรียนรู้วิถีภูมิปัญญาและท้องถิ่นจากการจัดพิพิธภัณฑ์ในพื้นที่เล็ก ๆ ได้อย่างครบถ้วน น่าสนใจ มีเนื้อหาวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของชาวเพชรบูรณ์มีคุณค่า ให้ความรู้ ได้ย้อนรำลึกถึงประวัติศาสตร์ของเมืองเพชรบูรณ์ ด้านภูมิประเทศ ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตของเพชรบูรณ์ในอดีต ซึ่งบางเรื่องราวเยาวชนคนรุ่นใหม่ไม่เคยพบเห็นภาพเก่า ๆ และเรื่องราวที่ถ่ายทอดผ่านแผ่นป้าย การแสดงแบบจำลองวิถีชีวิต เช่น การทำการเกษตรที่เป็นพืชเศรษฐกิจของชาวเพชรบูรณ์ เช่น ข้าวโพด ใบบัวสุม มะขามหวานนานาชนิด นานาพันธุ์ ภายถ่ายเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวบ้านลำน้ำป่าสัก ประวัติศาสตร์เกี่ยวกับช้าง คนเลี้ยงช้าง ความช้าง เป็นต้น แต่สิ่งที่เป็นจุดอ่อนของห่อหุ้มภูมิปัญญา คือ สถานที่ค่อนข้างคับแคบ ไม่ปลอดโปร่ง เนื่องจาก ผลิตผลของการเกษตรที่นำมาแสดงในห้องจำลองทั้งข้าวโพด ใบบัวสุม และมะขามหวาน โดยเฉพาะใบบัวสุมจำนวนมาก ส่งกลิ่นเหม็น ทำให้ห้องแสดงซึ่งแคบอยู่แล้วนั้น อากาศไม่ดี ผู้ชมส่วนใหญ่หายใจไม่สะดวก ถ้าหากห้องแสดงโชว์มีขนาดใหญ่ กว้างขวางกว่านี้ น่าจะดี และน่าสนใจมากยิ่งขึ้น แต่เข้าไปแล้วรู้สึกว่าการทำนุบำรุง ด้านล่างควรจัดให้สะอาด และเป็นระเบียบกว่านี้

(3) ด้านความน่าสนใจ พบว่า มีความน่าสนใจ เพราะมีการพูดปากต่อปาก และมีการแชร์ในสื่อโซเชียล

(4) ด้านประโยชน์ พบว่า มีประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายแต่สามารถสร้างการเรียนรู้ได้ดี มีประโยชน์มากสำหรับการศึกษาโดยเฉพาะเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่ไม่เคยพบเห็นเรื่องราวเหล่านี้มาก่อน หากได้ชมห่อหุ้มภูมิปัญญาแห่งนี้ ก็จะได้รับรู้รับทราบเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวเพชรบูรณ์ในอดีต เป็นแหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่นที่สามารถสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายได้ทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ในอนาคต

(5) ด้านควรส่งเสริมกลุ่มเป้าหมายในการเข้าชม พบว่า เป็นเด็ก เยาวชนชาวเพชรบูรณ์ เพื่อให้เกิดสำนึกรักท้องถิ่น และสามารถเล่าต่อแก่เพื่อนต่างถิ่นได้ กลุ่มนักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการรับรู้ในวงกว้าง พร้อมส่งเสริมการท่องเที่ยว กลุ่มผู้สูงอายุชาวเพชรบูรณ์ เพื่อให้เกิดการตรวจทานข้อมูล จนให้ได้ข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย สิ่งนี้จะก่อให้เกิดสำนึกร่วมและหวงแหน และกลุ่มนักวิชาการ เพื่อประโยชน์ในการต่อยอดในด้านการวิจัยและการพัฒนา

(6) ด้านความสำคัญและความจำเป็น พบว่า ควรอย่างยิ่งที่ต้องส่งเสริมให้เกิดการรับรู้และตระหนักถึงรากเหง้าของท้องถิ่น ควรส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปและเด็ก เยาวชนได้เข้าไปเรียนรู้วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชาวเพชรบูรณ์ เป็นเรื่องราวประวัติศาสตร์ที่ไม่พบบ่อย เช่น พันธุ์มะขามหวานหลากหลายชนิดและบางชนิดหายสาบสูญไปแล้ว เช่น พันธุ์หมื่นจง และบางอย่างเช่น เรื่องราวของช้าง ความช้างที่อำเภอน้ำหนาว ซึ่งบางคนไม่รู้จักรู้จัก ไม่รู้ว่าที่อำเภอน้ำหนาวเป็นแหล่งเลี้ยงช้าง มีเรื่องราวคนเลี้ยงช้าง และบางเรื่องที่คนรุ่นใหม่ยังไม่เคยรู้ คือ ที่อำเภอลำสัก บริเวณบ้านน้ำซุงก็มีทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่า เช่น มีแหล่งแร่ทองคำ เป็นต้น เป็นสถานที่ที่มีการจัดเก็บข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ของชุมชนไว้ได้อย่างเป็นระบบ และน่าสนใจ ถือว่าเป็นพื้นที่ที่จะกระตุ้นการเรียนรู้ของเยาวชน และคนรุ่นใหม่ได้เป็นอย่างดี

(7) ด้านแนวทางส่งเสริมการตระหนักรู้ พบว่า การสร้างความตระหนักรู้ของผู้คนได้ต้องสามารถตอบรายละเอียดเหล่านี้ประกอบด้วย 1) กลุ่มเป้าหมาย ระบุกลุ่มผู้รับสารให้ชัดเจนว่า ต้องการสื่อสารเพื่อการตระหนักรู้ถึงใคร 2) วัตถุประสงค์ ระบุวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนว่า ต้องการสื่อสารเพื่ออะไร ประเด็นใด

แยกเป็น เพื่อแจ้งทราบว่าเรามี เพื่อให้รู้ว่าสิ่งนี้สำคัญอย่างไร มีอะไรในนั้นบ้าง เพื่อโน้มน้าวใจว่า หากไม่มาแล้ว พลาดอะไร หรือมาแล้วได้อะไร และเพื่อความบันเทิงใจ ภาคภูมิใจ สะเทือนใจ หรือตลกขบขัน (Emotion or Feeling) 3) สืบจากข้อ 1 และ 2 จะนำมาใช้ในการวางแผนเลือกใช้สื่อ ภายใต้กลุ่มคนที่เราจะสื่อสาร และ วัตถุประสงค์ของเรา จะใช้สื่อใด เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย 4) สารหรือเนื้อหาสาระ จากข้อ 1 ข้อ 2 และ ข้อ 3 จะนำมาออกแบบเนื้อหาสาระแบบใด เพราะถ้าเป็นเด็กและเยาวชน อาจต้องใช้เนื้อหาน้อย แต่เน้นรูปภาพ ถ้อยคำ ผ่านสื่อใด หรือสื่อท้องถิ่น เป็นต้น เมื่อวิเคราะห์ได้แล้ว สามารถสร้างความตระหนักรู้ผ่านช่องทางที่สามารถเข้าถึง กลุ่มเป้าหมายเหล่านั้น ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การนำเสนอ การให้ความรู้ตามสถานศึกษา การสร้างคลิป (Clip) ผ่านสื่อออนไลน์ เป็นต้น ควรส่งเสริมให้ครูเพิ่มเติมความรู้ทางด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชาวเพชรบูรณ์ ให้นักเรียนรู้จัก ควรจัดกิจกรรมพานักเรียนทัศนศึกษาดูงาน เข้าชมหอภูมิปัญญา ควรจัดกิจกรรมพิเศษ (Event) ส่งเสริมให้คนเพชรบูรณ์ได้เข้ามาชม และร่วมเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในอดีต

(8) ด้านข้อเสนอแนะ พบว่า ให้มีการสร้างการรับรู้ในระดับประเทศให้มากขึ้น ควรปรับปรุงเรื่อง สถานที่ และการจัดแสดง (Display) ไม่ให้มีกลิ่นฉุน และฝุ่น ควรรักษาสถานที่ให้สะอาดและพร้อมให้บริการ ควรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หอภูมิปัญญาให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น เป็นงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เชิง ภูมิปัญญาอื่น ๆ ในอนาคต สามารถบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนและการบริการวิชาการ ตลอดจนการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมได้ ควรมีกิจกรรมที่สร้างการมีส่วนร่วม เปิดพื้นที่ให้คนนอกสามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับหอภูมิ ปัญญาได้

2.2 จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากนักเรียน นักศึกษา และชุมชนในท้องถิ่น พบว่า

(1) ด้านความรู้สึก พบว่า มีความประทับใจทำให้คนรุ่นหลังได้รู้ถึงวัฒนธรรมของคนรุ่นก่อน รู้วิถี ชาวบ้าน ภูมิปัญญาที่เรายังไม่รู้ รู้ประวัติความเป็นมา สนุก ตื่นตากับภาพและเสียง มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ นำเสนอ รู้ที่มาของมะขามหวานของจังหวัดเพชรบูรณ์ รูปแบบของฝักมะขาม รู้จักเครื่องมือต่าง ๆ มีความแปลกใหม่ โดดเด่นในด้านธรรมชาติ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีข้อมูลมากมายที่น่าสนใจให้ศึกษา เป็นสถานที่ท่องเที่ยว รู้สึกภูมิใจ ได้ความรู้เรื่องการทำอาชีพดั้งเดิมของคนเพชรบูรณ์ว่ามีวิธีการอย่างไร ที่สืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาอันดีงาม มาสู่รุ่นลูก รุ่นหลาน ได้เรียนรู้วิถีการทำเกษตรกรรมพื้นบ้าน และการทำสวน ความคิดสร้างสรรค์ ในการทำเครื่องมือ เครื่องใช้ มีการเล่าเรื่องในรูปแบบของภาพจำลอง และมีการปลูกพืช เช่น ข้าว ข้าวโพด ยาสูบ การใช้ชีวิตในป่า การ จักสาน อุปกรณ์ในการทำมาหากิน ทำให้ได้รับรู้ที่มา มีรูปภาพตัวอย่าง และรูปปั้นสัตว์ หุ่น และสิ่งมีชีวิตที่หายาก และมีระบบเสียง สี กลิ่นของใบยาสูบ ประวัติของพรานป่าในเพชรบูรณ์ ได้มีความรู้เกี่ยวกับสมุนไพร

(2) ด้านประโยชน์ พบว่า เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ที่มีประโยชน์แก่คนรุ่นหลัง และเยาวชน สมัยใหม่ ได้ศึกษาวิถีชีวิตของชาวบ้านของคนเพชรบูรณ์ เป็นสถานที่เก็บอนุรักษ์ความเป็นไทย เป็นสถานที่ท่องเที่ยว เป็นที่เก็บรวบรวมข้อมูลแหล่งสำคัญ เรื่องการทำมาหากิน และอาชีพดั้งเดิม 6 อย่าง พร้อมทั้งเครื่องมือทำมาหากิน และเครื่องมือที่ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยจัดเป็นห้องนิทรรศการที่ทันสมัย สวยงาม และมีคุณค่า พร้อมทั้งเนื้อหาที่ ละเอียด เข้าใจง่าย ทำให้การเรียนรู้ไม่น่าเบื่อ ได้รู้จักวิถีชาวบ้านในการทำเกษตร เช่น ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ รู้จัก ของดีในจังหวัด การแปรรูปอาหาร ทำให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาหาความรู้ และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

(3) ด้านความสำคัญ พบว่า เป็นสถานที่สำคัญทางการศึกษาของคนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ เป็นแหล่งชี้แนะความรู้ให้กับเยาวชน ปลูกฝัง ทำให้เข้าใจ รู้จัก รักบ้านเมือง ซึ่งแสดงถึงรากเหง้าความเป็น ตัวตน ได้ตระหนักในคุณค่า ช่วยกันอนุรักษ์ และสืบทอด เป็นการเผยแพร่ศิลป วัฒนธรรม เป็นแนวทางในการ ดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพ ใช้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ประการเรียนการสอน

(4) ด้านการส่งเสริมกลุ่มเป้าหมายในการเข้าชม พบว่า เด็กยุคใหม่ ประชาชนทั่วไป นักเรียน นักศึกษา และนักท่องเที่ยว

(5) ด้านความจำเป็นที่ควรเข้าไปศึกษา พบว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่ง

(6) ด้านแนวทางในการส่งเสริมการตระหนักรู้ ให้มีการทำใบปลิวที่ส่งเสริมวัฒนธรรม ภูมิปัญญาให้เป็นแนวทางในการศึกษาเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ส่งเสริมการจัดกิจกรรม เชิญชวน ชาวเพชรบูรณ์จัดงาน

การเล่น รวมทั้งนักเรียน นักศึกษา มีการนำเสนอ ประชาสัมพันธ์ มีการบรรยาย เล่าเรื่อง ผ่านทางภาพถ่าย ใช้ในการจัดนิทรรศการ ผ่านทางโซเชียล ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ร่วมกันรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้าใจและมั่นใจแก่ประชาชนให้ตระหนักในคุณค่าของวิถีชีวิต ส่งเสริมให้คนเข้าไปดู และนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมการทำกิจกรรม โครงการสืบสานประเพณี การส่งเสริมด้านการเรียนการสอนของเด็ก เพื่อทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรม จัดให้มีป้ายแนะนำสถานที่ในต่าง ๆ ตามถนน จัดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ การประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่าง ๆ การจัดกิจกรรม ทักษะศึกษา การจัดแผนการศึกษา การจัดกิจกรรม แข่งวาดภาพ การแสดงละคร การจัดประเพณีอย่างสม่ำเสมอ

(7) ด้านช่องทางการสื่อสารประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การสร้างเพจ เฟซบุ๊ก การโฆษณาตามสื่อต่าง ๆ การทำใบปลิว โซเชียลเน็ตเวิร์ค โฆษณา ไลน์ ทีวี การตั้งเพจไว้เพื่อให้คนในโซเชียลเห็นและแชร์ การแนะนำตามสถานศึกษา การประกาศเสียงตามสาย แจกใบปลิว กิจกรรมเช่น ให้นักเรียน หรือนักศึกษาเข้าร่วมมือในกิจกรรม ส่งเสริมให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วม การทำเว็บไซต์มหาวิทยาลัย แพนเพจในเฟซบุ๊ก ยูทูป การประกวดเรียงความ การแจกทุนการศึกษาเมื่อเข้าชม มีการชิงรางวัลทุนการศึกษา และรางวัลอื่น ๆ การเผยแพร่ทางประเพณี งานเฉพาะกิจต่าง ๆ สื่อข่าวสาร สื่อการศึกษา สื่อโสตทัศนศึกษา กิจกรรม เช่น การละเล่นพื้นบ้านของจังหวัด การทำอาหารพื้นบ้าน การทำตลาดย้อนยุค มีการจัดทำซีดีแจกนักท่องเที่ยว มีการจัดทำร้านขายของที่ระลึก

(8) ด้านข้อเสนอแนะ ต้องการให้มีเจ้าหน้าที่คอยแนะนำหรือให้ความรู้รายละเอียดเกี่ยวกับหอภูมิปัญญา ช่วยกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาให้ยั่งยืนต่อไป เพื่อคนรุ่นหลังจะได้รู้เรื่องราว เปลี่ยนรูปแบบในการนำเสนอให้มีความแปลกใหม่มากขึ้น ควรมีสิ่งแปลกใหม่ที่น่าสนใจเพิ่มขึ้น เพิ่มเนื้อหาภายในให้มากขึ้น เปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอ หอภูมิปัญญาคนเพชรบูรณ์ทั่วไปไม่ค่อยรู้จัก ควรจัดกิจกรรมให้คนเข้าไปศึกษาข้อมูล ควรมีหนังสืออีบุ๊ก (E-Book) ที่มีประวัติศาสตร์ในอดีตและเพื่อให้ความรู้ มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าถึง เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ควรมีการจัดนิทรรศการนอกสถานที่ มีวิทยากรอธิบายและให้ความรู้ตามโรงเรียนและสถานที่ต่าง ๆ ควรณรงค์ให้เยาวชน ประชาชน คนเพชรบูรณ์เข้าไปชมให้มากกว่านี้ เช่น ไปทัศนศึกษานอกสถานที่ ทำให้เยาวชนได้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของจังหวัดเพชรบูรณ์มากขึ้น ควรมีข้อมูลมากกว่านี้ ควรมีการจัดนิทรรศการของหอภูมิปัญญาประจำปี ควรจัดทัวร์ให้นักเรียนและนักศึกษาเข้าชมหอภูมิปัญญา มีการจัดกิจกรรมที่สามารถนำไปจำหน่าย เช่น การประดิษฐ์จักสานให้เกิดผลิตภัณฑ์ ให้มีสถานที่ใหญ่ขึ้น มีการบริการน้ำดื่ม มีการจัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์ มีของฝากสำหรับนักท่องเที่ยว ทำป้ายเพื่อให้เป็นจุดเด่นหรือจุดสนใจ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้แวะชม ทำสถานที่ถ่ายรูปมากขึ้น อากาศร้อน ควรมีแอร์ ตู้น้ำดื่ม น่าจะมีมีคูปองคูปองมาแนะนำหรืออธิบาย

สรุปและวิจารณ์ผล

สรุปผลการศึกษา มีดังต่อไปนี้

1. ศักยภาพสถานภาพของหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ เป็นศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตคนเพชรบูรณ์ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยนำเสนอเนื้อหาสำคัญ 6 เรื่องด้วยกัน คือ ข้าว ข้าวโพด ยาสูบ มะขามหวาน แม่น้ำป่าสักและชีวิตในป่าบนเขา เรื่องราวเหล่านี้ล้วนแล้วแต่แสดงถึงวิถีชีวิตที่เป็นการดำรงชีพสำคัญในแต่ละช่วงเวลาตามประวัติศาสตร์ของคนเพชรบูรณ์ อันถือได้ว่าเป็นอัตลักษณ์หรือเป็นการแสดงถึงรากเหง้าตัวตนที่แท้จริง โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เยาวชน ประชาชนคนเพชรบูรณ์ และผู้เข้าชม ได้เรียนรู้ ตระหนักในคุณค่าของสิ่งเหล่านี้ พร้อมทั้งช่วยกันอนุรักษ์และสืบทอดให้คงอยู่ควบคู่ไปกับความเป็นคนเพชรบูรณ์ตราบนานเท่านาน

2. แนวทางการส่งเสริมการตระหนักเรียนรู้ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในจังหวัดเพชรบูรณ์ คือ

2.1 การกำหนด กลุ่มเป้าหมายหรือผู้รับสารให้ชัดเจนว่า ต้องการสื่อสารเพื่อการตระหนักเรียนรู้ถึงใคร การกำหนดวัตถุประสงค์ว่า ต้องการสื่อสารเพื่ออะไร ประเด็นใด แยกเป็น เพื่อแจ้งทราบว่าเรามี เพื่อให้รู้ว่าสิ่งนี้สำคัญอย่างไร มีอะไรในนั้นบ้าง เพื่อโน้มน้าวใจว่า หากไม่มาแล้วพลาดอะไร หรือมาแล้วได้อะไร และเพื่อความบันเทิงใจ ภาคภูมิใจ สะท้อนใจ หรือตลกขบขัน การวางแผนเลือกใช้สื่อจากกลุ่มคนที่สื่อสาร วัตถุประสงค์ จะใช้

สื่อใด เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย สารหรือเนื้อหาสาระนำมาออกแบบเนื้อหาสาระแบบใด เพราะถ้าเป็นเด็กและเยาวชน อาจต้องใช้เนื้อหาน้อย แต่เน้นรูปภาพ ถ้อยคำผ่านสื่อใด หรือสื่อท้องถิ่น เป็นต้น เมื่อวิเคราะห์ได้แล้ว สามารถสร้างความตระหนักผ่านช่องทางที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การนำเที่ยว การให้ความรู้ตามสถานศึกษา การสร้างคลิป ผ่านสื่อออนไลน์ เป็นต้น นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชาวเพชรบูรณ์ให้นักเรียนรู้จัก ควรจัดกิจกรรมพานักเรียนทัศนศึกษาดูงาน เข้าชมหอภูมิปัญญา ควรจัดกิจกรรมพิเศษ ส่งเสริมให้คนเพชรบูรณ์ได้เข้ามาชม และร่วมเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในอดีต

2.2 ให้มีการทำใบปลิวที่ส่งเสริมวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ให้เป็นแนวทางในการศึกษาเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ส่งเสริมการจัดกิจกรรม เชิญชวน ชาวเพชรบูรณ์จัดงาน การละเล่น รวมทั้งนักเรียน นักศึกษา มีการนำเสนอประชาสัมพันธ์ มีการบรรยาย เล่าเรื่อง ผ่านทางภาพถ่าย ใช้ในการจัดนิทรรศการ ผ่านทางโซเชียล ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ร่วมกันรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้าใจและมั่นใจแก่ประชาชนให้ตระหนักในความสำคัญของวิถีชีวิต ส่งเสริมให้คนเข้าไปดู และนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมการทำกิจกรรม โครงการสืบสานประเพณี การส่งเสริมในด้านการเรียน การสอนของเด็ก เพื่อทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรม จัดให้มีป้ายแนะนำสถานที่ในต่าง ๆ ตามถนน แนะนำเด็ก ๆ ครอบครัวยุคใหม่ จัดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ การประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่าง ๆ การจัดกิจกรรม ทัศนศึกษา การจัดการศึกษา การจัดกิจกรรม แข่งวาดภาพ การแสดงละคร การจัดประเพณีอย่างสม่ำเสมอ

2.3 ด้านช่องทางการสื่อสารประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การสร้างเพจ เฟซบุ๊ก การโฆษณาตามสื่อต่าง ๆ การทำใบปลิว โซเชียลเน็ตเวิร์ค โฆษณา ไลน์ ทีวี การตั้งเพจไว้เพื่อให้คนในโซเชียลเห็นและแชร์ การแนะนำตามสถานศึกษา การประกาศเสียงตามสาย แจกใบปลิว กิจกรรมเช่น ให้นักเรียน หรือนักศึกษาเข้าร่วมมือในกิจกรรม ส่งเสริมให้เยาวชนเข้าชมนิทรรศการ การทำเว็บไซต์มหาวิทยาลัย แพนเพจในเฟซบุ๊ก ยูทูบ การประกวดเรียงความ การแจกทุนการศึกษาเมื่อเข้าชม มีการชิงรางวัลทุนการศึกษา และรางวัลอื่น ๆ การเผยแพร่ทางประเพณี งานเฉพาะกิจต่าง ๆ สื่อข่าวสาร สื่อการศึกษา สื่อสันทนาการ กิจกรรม เช่น การละเล่นพื้นบ้านของจังหวัด การทำอาหารพื้นบ้าน การทำตลาดย้อนยุค มีการจัดทำซีดีแจกนักท่องเที่ยว มีการจัดทำร้านขายของที่ระลึก

การอภิปรายผล

1. ศักยภาพสถานภาพของหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ มีหลากหลายด้วยกันสอดคล้องกับงานวิจัยของวนิดา ศิริวรสกุล และวัชรินทร์ อินทรพรหม (2559) ที่ศึกษาการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม กรณีศึกษาตำบลเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า มุ่งองค์ความรู้ภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพที่หลากหลายทั้งทางด้านการเกษตรและการค้าขายเชิงวัฒนธรรมที่ควรจรรโลงและให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ได้ศึกษา

2. แนวทางการส่งเสริมการตระหนักเรียนรู้ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในจังหวัดเพชรบูรณ์

2.1 การถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญายังไม่ได้มีการถ่ายทอดอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับ งานวิจัยของวนิดา ศิริวรสกุล และวัชรินทร์ อินทรพรหม (2559) ที่ศึกษาการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม กรณีศึกษาตำบลเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การถ่ายทอดองค์ความรู้ยังขึ้นอยู่กับความสนใจเป็นรายบุคคลและการถ่ายทอดผ่านครัวเรือนยังไม่ได้มีการจัดอบรมองค์ความรู้ให้กับลูกหลานหรือผู้สนใจทั่วไป การกระจายองค์ความรู้ยังไม่มีช่องทางการเผยแพร่ที่เหมาะสม หรือมีรูปแบบที่ชัดเจน

2.2 หอภูมิปัญญาขาดการประชาสัมพันธ์ สถานที่ค่อนข้างคับแคบและขาดการดูแลทำความสะอาด สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญญา ทองอินทร์ และสายรุ้ง ดินโคสูง (2558) ที่ศึกษาการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา แหล่งโบราณคดีบ้านก้านเหลือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีปัญหาที่ขาดการดูแลรักษาที่เหมาะสมทำให้เกิดความทรุดโทรม มีวัตถุแสดงน้อย ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ในการดูแลสถานที่และให้ความรู้แก่ผู้เข้าชม ขาดการอำนวยความสะดวก

ขาดงบประมาณในการพัฒนา ควรเพิ่มความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการสร้างสื่อออนไลน์ ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความภาคภูมิใจ มีการจัดกิจกรรมช่วงเทศกาลต่าง ๆ ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล มีการปรับปรุงและพัฒนา เว็บไซต์ นิตยสาร และแผ่นพับ ฯลฯ เป็นต้น

2.3 สามารถนำไปประยุกต์เพื่อการประกอบอาชีพได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของประพันธ์ แสงทองดี (2560) ศึกษาการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่ามีการนำภูมิปัญญาไปใช้เพื่อการค้าการพาณิชย์ได้

2.4 แนวทางการส่งเสริมการตระหนักเรียนในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาด้วยการเน้นการมีส่วนร่วม ที่สอดคล้องกับงานวิจัยของวรพ พวงครอด (2557) ที่ศึกษา แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตระหนักในคุณค่า สร้างจิตสำนึก สืบสานประเพณี วัฒนธรรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การจัดระบบข้อมูลข่าวสาร

ข้อเสนอแนะ มีดังต่อไปนี้

1. ให้มีการสร้างการรับรู้ในระดับประเทศให้มากขึ้น ควรปรับปรุงเรื่องสถานที่ และการจัดแสดง (Display) ไม่ให้มีกลิ่นฉุน และฝุ่น ควรรักษาสถานที่ให้สะอาดและพร้อมให้บริการ ควรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญาให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น เป็นงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เชิงภูมิปัญญาอื่น ๆ ในอนาคต สามารถบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนและการบริการวิชาการ ตลอดจนการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมได้ ควรมีกิจกรรมที่สร้างการมีส่วนร่วม เปิดพื้นที่ให้คนนอกสามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับหอภูมิปัญญาได้

2. ต้องการให้มีเจ้าหน้าที่คอยแนะนำหรือให้ความรู้รายละเอียดเกี่ยวกับหอภูมิปัญญา ช่วยกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาให้ยั่งยืนต่อไป เพื่อคนรุ่นหลังจะได้รู้เรื่องราว เปลี่ยนรูปแบบในการนำเสนอให้มีความแปลกใหม่มากขึ้น ควรมีสิ่งแปลกใหม่ที่น่าสนใจเพิ่มขึ้น เพิ่มเนื้อหาภายในให้มากขึ้น เปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอ หอภูมิปัญญาคนเพชรบูรณ์ทั่วไปไม่ค่อยรู้จัก ควรจัดกิจกรรมให้คนเข้าไปศึกษาข้อมูล ควรมีหนังสืออีบุ๊ก (E-Book) ที่มีประวัติศาสตร์ในอดีตและเพื่อให้ความรู้ มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าถึง เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ควรมีการจัดนิทรรศการนอกสถานที่ มีวิทยากรอธิบายและให้ความรู้ตามโรงเรียนและสถานที่ต่าง ๆ ควรณรงค์ให้เยาวชนประชาชน คนเพชรบูรณ์เข้าไปชมให้มากกว่านี้ เช่น ไปทัศนศึกษานอกสถานที่ ทำให้เยาวชนได้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของจังหวัดเพชรบูรณ์มากขึ้น ควรมีข้อมูลมากกว่านี้ ควรมีการจัดนิทรรศการของหอภูมิปัญญาประจำปี ควรจัดทัวร์ให้นักเรียนและนักศึกษาเข้าชมหอภูมิปัญญา มีการจัดกิจกรรมที่สามารถนำไปจำหน่าย เช่น การประดิษฐ์จักสานให้เกิดผลิตภัณฑ์ ให้มีสถานที่ใหญ่ขึ้น มีการบริการน้ำดื่ม มีการจัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์ มีของฝากสำหรับนักท่องเที่ยว ทำป้ายเพื่อให้เป็นจุดเด่นหรือจุดสนใจ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้แวะชม ทำสถานที่ถ่ายรูปมากขึ้น อากาศร้อน ควรมีแอร์ ตู้น้ำดื่ม น่าจะมีโต๊ะมานั่งหรืออธิบาย

กิตติกรรมประกาศ

ขอบพระคุณ ดร. วิศัลย์ โฆษิตานนท์ ประธานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ และเจ้าหน้าที่หอภูมิปัญญา และวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ที่เอื้อเฟื้อข้อมูล คณาจารย์ นักเรียน นักศึกษา ชุมชนที่ให้สัมภาษณ์เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย

เอกสารอ้างอิง

จารุภา กมลบูรณ์ และฐิติมา จิระมานิต. (2557, มกราคม – กุมภาพันธ์). สภาวะการณ์ทางวัฒนธรรม.

วารสารภูมิคุ้มกัน, 1(1), 23.

ธศร ยิ้มสงวน. (2557, มกราคม – กุมภาพันธ์). ข้อควรระวังในการใช้สัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนา.

วารสารภูมิคุ้มกัน, 1(1), 20.

วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์ ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2563

- ประพันธ์ แสงทองดี. (2560, มกราคม – มีนาคม). การศึกษาการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นของ
อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*,
5(1), 40 – 44.
- ภาคมล รัตตเสรี. (2559, เมษายน). หย้าแฝกที่เป็นมากกว่าหย้า. *วารสารมูลนิธิชัยพัฒนา*, 2559(2),
24 – 33.
- วณิภา ศิริวรสกุล และวัชรินทร์ อินทพรหม. (2559, มกราคม – มิถุนายน). การจัดการความรู้ภูมิปัญญา
ท้องถิ่นสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนวัฒนธรรม กรณีศึกษาตำบลเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*,
11(1), 42 – 49.
- วรภพ วงศ์รอด. (2557, พฤษภาคม – สิงหาคม). แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบ
มีส่วนร่วมของชุมชนวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์. *วารสารวิชาการและวิจัย
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 9(26), 13 – 28.
- สุธีรา ลักขณาธร. (2559, เมษายน). เศรษฐกิจพอเพียง เข้าใจใหม่ ใช้ได้จริง. *วารสารมูลนิธิชัยพัฒนา*,
2559(2), 6 – 13.
- สุภาวดี พร้อมพงษ์ และปัญชลี ดั่งเอียด. (2557, มกราคม – กุมภาพันธ์). "ยอสว." เยาวชนอาสาสมัคร
เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม. *วารสารภูมิคุ้มกัน*, 1(1), 32 – 48.
- สุริยเดว ทรีปาตี พรณานิภา สังข์ทอง และ สิริวิมล ศาลาจันทร์. (2557, มกราคม – กุมภาพันธ์). ต้นทุนชีวิต
พลังบวก สู่การสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม. *วารสารภูมิคุ้มกัน*, 1(1), 30 – 42.
- อภิญญา ทองอินทร์ และสายรุ้ง ดินโคกสูง. (2558, กรกฎาคม – ธันวาคม). การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์
แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา แหล่งโบราณคดีบ้านก้านเหลือง อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 12(2),
100 – 108.

